

Anne Finstad og Kristin Rypdal

**Bruk av helse- og miljøfarlige
produkter i husholdningene**
- et forprosjekt

Notater

Innhold

1 Sammen drag	3
2 Innledning	5
3 Metode og datagrunnlag	6
3.1 Data fra Produktregisteret.....	6
3.2 Datakilder i SSB.....	6
3.3 Klassifisering og metode.....	7
3.4 Produkttyper.....	8
3.5 Gruppering av R-setninger.....	10
4 Resultater	11
4.1 Forbruk av klassifiserte produkter.....	11
4.2 Fordeling av produkttypene innenfor de ulike gruppene.....	14
4.3 Forbruk av produkter registrert 1999-2001.....	17
4.4 SSBs statistikk.....	19
4.5 Avvik mellom datakildene.....	21
5 Utvikling av et indikatorsett	22
6 Anbefalinger for videre arbeid	24
Referanser	25
Vedlegg	
1. Liste over R-setninger.....	26
2 Produkter hentet fra SSBs utenrikshandel- og produksjonsstatistikk.....	29
3 Forbruk av produkter registrert i PR. 1999-2001. Tonn.....	31
4 Forbruk av rengjøringsmidler hentet fra SSBs offisielle statistikk. Tonn.....	32
De sist utgitte publikasjonene i serien Notater	33

1 Sammendrag

I dette forprosjektet har hensikten vært å utvikle en metodikk for et indikatorsett som viser utviklingen i bruken av enkelte produkter med helse- og miljøfarlige stoffer. Fokuset har vært på husholdningsprodukter. Husholdningene bruker en rekke produkter som kan inneholde helse- og miljøfarlige stoffer. Både produktspekteret og sammensetningen av produktene kan endres over tid. Arbeidet inkluderer også bruk av kjemikalier innenfor annen personlig tjenesteyting og bygg og anlegg siden disse næringene til en viss grad fører til allmenn eksponering. Produktene i dette arbeidet omfatter i hovedsak maling, lakk og rengjøringsmidler. Kosmetikk og plantevernmidler ville vært aktuelt å ha med, men er ikke dekket i Produktregisteret, og er derfor utelatt i første omgang.

Kravet om klassifisering og merking av miljøskadelige stoffblandinger trådte først i kraft 1.1.2002 med 1 års overgangstid. Datagrunnlaget for miljøklassifiserte produkter er derfor foreløpig for lite til at dataene kan brukes til å beskrive utviklingen i produktbruk.

Statistikken er basert på data fra Produktregisteret (Statens sentrale register over kjemiske produkter). I tillegg er det presentert data fra SSBs produksjons- og utenrikshandelsstatistikk for å sammenligne forbruksmønstret for de aktuelle produktgruppene.

Et indikatorsett bør ideelt kunne vise forbruket av helse- og miljøfarlige stoffer knyttet til ulike produkter i husholdningene over tid. For mest mulig å nærme oss dette, så vi på hva slags R-setninger produktene var merket med. Ved hjelp av R-setningene aggregerte vi produktene til ulike grupper. En slik gruppering av R-setningene kan foreløpig bare hentes ut av Produktregisteret for 2001, og vi har derfor måttet anta at merkingen av produktene for tidligere år er den samme som for 2001. Dette medfører blant annet at en endring av merkingen av et produkt med samme produktnummer som følge av endret produktsammensetning ikke fanges opp. Det samme vil gjelde for produkter som har fått endret klassifisering. Den viktigste årsaken til at produkter ikke fanges opp vil imidlertid være at produkter som har vært i bruk før 2001, men som er faset ut, ikke kommer med i datasettet fordi det mangler tilstrekkelige opplysninger.

På grunn av at utfasete produkter ikke fanges opp i datasettet, vil forbruket av helse- og miljøfarlige produkter være underestimert fra 1992-2000. Som følge av dette vil endringene i forbruket som kommer fram i dette arbeidet, mer gjenspeile en utvikling av Produktregisteret der flere produkter har blitt registrert og klassifisert, enn den reelle endringen i forbruket. Noe av endringen vil også kunne skyldes reelt økt forbruk, men hvor stor andel av endringen dette gjelder, er ikke mulig å finne ut av basert på disse dataene.

For å få et bilde av den reelle endringen er forbrukstall for produkter registrert i årene 1999-2001 behandlet spesielt. Resultatene viser blant annet en økning av allergiklassifiserte produkter og helseskadelige produkter (andre). Det var en økning også blant andre grupper, men de to nevnte er de viktigste i forhold til årlig forbruksmengde. I gruppen CMR¹-klassifiserte produkter har det vært en nedgang på over 60 prosent for produkter registrert i 1999-2001. Dette skyldes antakelig at CMR-klassifiserte produkter utløser restriksjoner på salg til private forbrukere og krav om bruk av omfattende verneutstyr i arbeidslivet. Slike krav søker industrien å unngå ved å finne fram til produkter som medfører at det ikke settes slike krav. Innføring av avgift på perkloretylen benyttet i rensmidler har også bidratt til nedgangen.

Dataene knyttet til dette arbeidet danner grunnlaget for å utarbeide et indikatorsett. 1999 er valgt som basisår for indikatorene og inkluderer produkter registrert i 1999-2001. Dette er gjort for å få mest mulig pålitelige data, samtidig som man ikke inkluderer "nye" produkter som allerede er på markedet, men som tidligere ikke har vært registrert i Produktregisteret.

I årene som kommer vil man kunne ta ut årlige data fra Produktregisteret slik at man unngår problemet med at man ikke får med produkter som er utfaset. Man vil også kunne fange opp informasjon om produkter som har fått endret merking som følge av endring i sammensetning. Det vil imidlertid fremdeles være en feilkilde

¹ CMR = Cancer, mutation, reproduction

at produkter, som allerede er i bruk, blir registrert i Produktregisteret som følge av at flere blir klar over deklareringsplikten og følger opp denne plikten. Videre skyldes økningen i antallet deklarererte produkter at flere produkter er blitt deklareringspliktige som følge av strengere klassifisering. Det er også klart at dataene som ligger inne for 2001 er mer komplette enn for tidligere år på grunn av at koblingen mellom produktene og faremerkingen er reell først for dette året. Ved å innhente koblingen for tidligere år vil dette i stor grad bedre datagrunnlaget.

Ut fra erfaringen fra dette arbeidet er det mulig å videreføre kjemikaliestatistikken til andre produktgrupper. Metoden benyttet her kan danne basis for å utarbeide et fullstendig indikatorsett som dekker alle produkter og næringer som omfattes av Produktregisteret. Det kan videre være mulig å fokusere på stoffene i produktene og kartlegge utviklingen i bruken av prioriterte helse- og miljøfarlige stoffer. Mulige innfallsvinkler er å fordele på næringer, produktgrupper og fareklasser. En videre metodeutvikling der man korrigerer for råstoff bør være mulig, da stoffer kan være deklarerert både som råstoff og i produsert produkt.

Det er videre ønskelig at produkter innenfor kosmetikk og plantevernmidler inkluderes i kjemikaliestatistikken. Dette kan gjøres ved å få i gang et samarbeid med henholdsvis Statens Næringsmiddeltilsyn og Statens Landbrukstilsyn som innehar opplysninger og registrene over disse produktene.

SSB anbefaler derfor at det opprettes en årlig statistikk over bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier i husholdningene for årene f.o.m. 1999 etter opplegg fra dette arbeidet. Statistikken baseres i all hovedsak på tall fra Produktregisteret. SSB anbefaler videre at det legges opp til å inkludere alle produkter og næringer i kjemikaliestatistikken. Også dette basert på tall fra Produktregisteret, supplert med forbrukstall fra SSB. Statistikken bør dekke alle bransjer og produkter som finnes i Produktregisteret. Til slutt anbefales det at Produktregisteret legger til rette registeret slik at kobling mellom produkter og R-setninger opprettes også for årene før 2001, slik at man får mer pålitelige data for tidligere år.

SSB vil takke Per Fjeldstad, Jan Kraft og Einar Hovde i Produktregisteret som har bidratt med opplysninger og som velvillig har sjekket opplysninger og besvart spørsmål. Takk til SFT som har bistått i kvalitetssikringen av arbeidet med faglige innspill.

Arbeidet er finansiert av Statens forurensningstilsyn.

2 Innledning

I Stortingsmelding nr 24 (2000-2001) er ett av de nasjonale resultatmålene at det skal oppnås en vesentlig reduksjon av utslipp og bruk av kjemikalier som forårsaker skade på helse og miljø. Nøkkeltall som skal vise måloppnåelse er utvikling i bruk av farlige kjemikalier fordelt på ulike bransjer, utvalgte produkttyper og utvalgte stoffer/stoffgrupper (St.meld. nr 24, 2000-2001).

I dette forprosjektet har hensikten vært å utvikle en metodikk for å utarbeide et indikatorsett som viser utviklingen i bruk av produkter med helse- og miljøfarlige stoffer i husholdningen. Husholdningene bruker en rekke produkter som kan inneholde helse- og miljøfarlige stoffer. Rengjøringsmidler og maling og lakk er de viktigste typene produkter. Disse produktene kan inneholde mange kjemiske forbindelser med ulik grad og type skadevirkninger. Både bruken av produkter og produktsammensetningen endres over tid. Det er derfor ikke helt enkelt å danne seg et bilde av i hvilken grad husholdningene blir utsatt for og bidrar til eksponering for helse- og miljøfarlige stoffer og om bruken av slike stoffer øker eller minker.

Arbeidet inkluderer også forbruk av produkter innenfor annen personlig tjenesteytende (83) og bygg og anlegg (45) siden disse næringene til en viss grad fører til allmenn eksponering. Forbruket er avgrenset til å omfatte produkter som i Produktregisteret er kodet som privat eller allmenn anvendelse. Dette kan gi underestimert av forbruket fordi forbrukerprodukter også kan deklarerer under andre koder. Disse produktene omfatter i hovedsak maling, lakk og rengjøringsmidler. Kosmetikk og plantevernmidler ville vært aktuelt å ha med, men er ikke dekket i Produktregisteret, som er hovedkilden for dataene dette statistikkprosjektet baserer seg på.

Produktregisteret er statens sentrale register over kjemiske produkter. Registeret inneholder opplysninger om mengder importerte, eksporterte og produserte produkter som er deklarasjonspliktige eller som produsent eller importør frivillig har valgt å deklarerer. Registeret inneholder også opplysninger om sammensetningen av produktene. I dette arbeidet har vi valgt å basere oss på merkingen av produktene i henhold til potensiell skade på helse og miljø.

I tillegg til å være et administrativt register som gir myndighetene informasjon om enkeltprodukter på dagens marked, innehar og samler Produktregisteret på historiske data som kan benyttes til trendanalyser for aggregerte data. Fokus har til nå imidlertid vært å være et godt register for nåsituasjonen. Det vil derfor være en del problemer knyttet til konsistens og representativitet når dataene skal benyttes til statistiske formål. Med de begrensninger som ligger i dataene er det likevel mulig å få data over utviklingen fra noen år tilbake.

3 Metode og datagrunnlag

3.1 Data fra Produktregisteret

Produktregisteret er statens sentrale register over kjemiske produkter. Registeret inneholder opplysninger om mengder importert, eksportert og produsert av produkter som er deklarasjonspliktige eller som produsent eller importør frivillig har valgt å deklare. Registeret inneholder også opplysninger om sammensetningen av produktene.

Årlig oppdateres ca. 30 000 deklarasjonspliktige produkter (ca. 14 000 deklarasjoner). I løpet av et år meldes det ut mellom 3 000 og 4 000 tusen deklarasjoner, men med en netto økning på ca. 500 nye deklarasjoner. Frivillige innmeldinger utgjør i dag ca. 9 000 deklarasjoner. Dette tallet varierer imidlertid med årene. Innmeldingene følges opp dersom firmaet ikke motsetter seg oppfølging, ellers utgår de fra registeret. Det er også unntak fra plikten til å deklare til Produktregisteret hvis det importeres eller produseres mindre enn 100 kg av et ellers deklarasjonspliktig stoff eller produkt. Dette kan føre til vesentlige mangler i Produktregisterets datagrunnlag da helse- og miljøfarlige stoffer og produkter ikke vil fanges opp i den fasen de importeres eller produseres i små mengder.

I tillegg til å være et administrativt register som gir myndighetene informasjon om enkeltprodukter på dagens marked, innehar og samler Produktregisteret på historiske data som kan benyttes til trendanalyser for aggregerte data. Fokus har til nå imidlertid vært å være et godt register for nåsituasjonen. Det kan derfor være en del problemer knyttet til konsistens og representativitet når dataene skal benyttes til statistiske formål.

Import-, eksport- og produksjonsdata for produkter omfattet av prosjektet ble levert av Produktregisteret for årene 1992 til og med 2001. Ut ifra disse dataene fant vi forbruket av de produktene som fortsatt var aktive i 2001. Produktene ble fordelt på ulike produkttyper ved hjelp av en koblingsliste som kobler de ulike produktene til sine respektive produktgrupper. En slik koblingsliste kunne bare kjøres ut for 2001. Videre ble produktene gruppert etter faremerking og plassert i sin tilhørende gruppe.

En initiell analyse av dataene viste en del svingninger i import, eksport eller produksjon av enkelte produktnummer over år. Produktregisteret foretok en ekstra revisjon av utvalgte data, og det førte til at enkelte data ble rettet². Fra og med 2001 har Produktregisteret tatt i bruk et system som automatisk varsler dersom det er store avvik i rapporterte verdier. Vi antar derfor at behovet for denne type rettelser vil bli mindre eller bortfalle helt i fremtiden.

3.2 Datakilder i SSB

Import- og eksportdata ble hentet fra SSBs utenrikshandelsstatistikk. Statistikken gir blant annet årlige tall over mengde for innførsel og utførsel av varer. Varegrupperingen følger det internasjonale systemet HS (SSB, 2001).

Produksjonstall er hentet fra SSBs PRODCOM-statistikk (SSB, 2000), som omhandler solgt produksjon i Norge. Før 1995 var produksjonsstatistikken basert på vareliste og benyttet samme system (HS) som utenrikshandelsstatistikken, mens fra og med 1995 er PRODCOM basert på NACE (SSB, 1994). Produksjonsstatistikken dekker imidlertid ikke all norsk produksjon. Avhengig av næring, antas det at litt under 90 prosent av norsk produksjon er dekket i statistikken.

Data ble hentet ut for produkter som skulle dekkes i dette arbeidet. Import-, eksport- og produksjonsdata for utvalgte rengjøringsprodukter, maling- og lakkprodukter samt kosmetiske produkter for årene 1992 til og med 2001 ble derfor samlet inn. I motsetning til dataene i Produktregisteret skiller ikke SSBs statistikk

² For de fleste produktene viste det seg at disse svingningene hadde en naturlig forklaring.

mellom industriell og allmenn anvendelse. Forbruksdataene fra SSB representert i dette arbeidet inkluderer derfor totalt forbruk og er dermed ikke direkte sammenlignbare med dataene hentet ut fra Produktregisteret.

Etter 1995 er det vanskeligere å direkte koble import- og eksportdata sammen med produksjonsdataene. Dette kommer av at det etter 1995 har blitt benyttet ulikt klassifiseringssystem for utenrikshandelsstatistikken og produksjonsstatistikken. Vanskelighetene består i at produksjonsstatistikken ofte kan dekke flere varenummer. For maling- og lakkproduktene samt de kosmetiske produktene har dette ikke vært noe problem, men for rengjøringsproduktene har det medført at forbrukstall før og etter 1995 ikke er direkte sammenlignbare. Forbrukstall for rengjøringsmidler er således kun presentert fra 1995. Produktene som er tatt med fra SSBs utenrikshandel- og produksjonsstatistikk er presentert i vedlegg 2.

3.3 Klassifisering og metode

En indikator kan defineres som en parameter eller en størrelse avledet av parametere, som gir informasjon om et fenomen/miljø/område og har en betydning ut over det som kan avledes direkte av de målte egenskapene (parametrene) den bygger på. Når man skal utarbeide et indikatorsett for kjemikalier i husholdningene, bør det ideelt sett kunne vise forbruket av helse- og miljøfarlige stoffer av ulike produkter over tid.

Primærdataene i Produktregisteret er enkeltprodukter som kan knyttes til fareklasse/R-setninger, bruksområde og produkttyper. I et statistikkarbeid er det hensiktsmessig å gruppere disse produktene i sine respektive *produkttyper*. En slik typekoding er gitt av deklaratene for hvert produkt de deklarerer. For noen produkter er forbruket fordelt på flere produkttyper. Deklaratene har da oppgitt en fordeling³. Koblingen mellom hvert enkelt produkt og produkttype kan bare kjøres ut for 2001⁴. For tidligere år er samme koblingsliste brukt. Dette medfører at produkter i bruk før 2001, men som har blitt faset ut, ikke kommer med i datasettet. Forbruket for 1992-2000 vil som følge av dette være underestimert. Underestimatet vil være størst for de første årene.

Produktregisteret inneholder informasjon om eksakt sammensetning av produkter fordelt på stoff. Siden det kan være mange slike stoffer, må disse grupperes for å kunne fremstille en indikator. I stedet for å gruppere selve stoffene, har vi basert oss på klassifisering av produktene som beskrevet i avsnitt 3.5. Disse blir gruppert i 7 grupper.

1. CMR (kreftfremkallende, arvestoffskadelig, reproduksjonsskadelig)
2. Akutt (meget giftig/akutt giftig)
3. Kronisk
4. Allergi
5. Miljø
6. Helsekadelige (mindre alvorlige enn 1-4)
 - 6a. Helsekadelig (YL-merket)
 - 6b. Helsekadelig (andre)
 - 6c. Etsende
 - 6d. Irriterende
7. Ingen merking eller merket brannfarlig

Noen produkter kan ha flere klassifiseringer. Da kan gruppene 1-7 betraktes som et hierarki, dvs. at dersom et produkt faller inn i flere kategorier, så telles det bare med i den første gruppen med treff (ovenfra og ned). Hvis et produkt f.eks er klassifisert både som kreftfremkallende og allergifremkallende, så vil det her bare komme med i gruppe 1. Produkter som kun kommer innunder gruppe 7 vil bli holdt utenfor en indikator for helse- og miljøfarlige produkter.

³ For et par produkter summerte ikke denne fordelingen seg til 100 prosent, vi har da skalert summeringen til 100 prosent.

⁴ Dersom dette arbeidet blir videreført, kan data innhentes for kommende år.

I denne omgangen kan en slik gruppering bare hentes ut for 2001. Vi har derfor måttet anta at merkingen av produktene i 2001 er den samme som for tidligere år. Dette medfører blant annet at en endring av merking av et produkt med samme produktnummer som følge av endret produktsammensetning eller på grunn av endret klassifisering ikke fanges opp.

Forbruket av produktene beregnes som

$$1) \quad \text{Forbruk} = \text{Produksjon} + \text{Import} - \text{Eksport}$$

For forbruk i husholdningene er det ikke aktuelt å ha med tall for råstoff (dvs. produkter som inngår ved produksjon av andre produkter). Om det senere skal utarbeides en indikator som omfatter flere næringer, og som også omfatter industrien, vil man for å unngå dobbeltelling måtte korrigere for råstoff.

I dette arbeidet er det blitt fokusert på husholdningene. Forbruket er avgrenset til å omfatte produkter kodet som PR1 (privat anvendelse) og PR2 (allmenn anvendelse) i Produktregisteret. Erfaringen viser imidlertid at produkter som brukes til privat og profesjonell bruk også deklarerer under andre koder, noe som kan bidra til underestimert av det private og allmenne forbruket. Det er også tatt med produkter kodet som Bygg og anlegg (45) og annen personlig tjenesteyting (83), siden bruk av produkter i disse næringene til en viss grad fører til allmenn eksponering. I produksjons- og utenrikshandelsstatistikken til SSB er bruksområdet imidlertid ikke kjent. Typiske husholdningsprodukter er valgt ut (vedlegg 2), men forbruket vil inkludere alle næringer.

3.4 Produkttyper

Det er en utfordring å presentere en statistikk som gir oversikt over utviklingen i bruk av helse- og miljøfarlige stoffer i produkter. Dette har sammenheng med at helse- og miljøfarlige stoffer omfatter mange kjemiske forbindelser med ulik grad av fare. I tillegg kan mange av stoffene forekomme i flere produkter og produkttyper.

Det finnes tilgjengelige grunnlagsdata på forbruk av produkter hos SSB og Produktregisteret. Produktregisteret har også informasjon om sammensetning av produktene. Det er imidlertid knyttet systemiske feil til alle disse datakildene med hensyn til representativitet, konsistens og tidsserier. Det er derfor en rekke metodiske problemer som må løses for å kunne lage en fullstendig kjemikaliestatistikk for helse- og miljøfarlige stoffer. Særlig vanskelig er det å lage en tidsserie, siden Produktregisteret er under utvikling og forbedring slik at endringer ikke nødvendigvis representerer en trend, men kan være et resultat av forbedringer i registeret.

Prosjektet er som nevnt avgrenset til å studere produkter som er i privat eller allmenn anvendelse. Ut fra erfaringene med disse håper man at det senere vil være grunnlag for å utarbeide statistikker som omfatter "alle" produktgrupper og næringer. I dette arbeidet omfatter produktene i hovedsak maling, lakk og rengjøringsmidler. Disse produktene brukes først og fremst i husholdningene eller i bransjer som fører til allmenn eksponering.

Det var aktuelt å ha med kosmetikk i dette arbeidet, men denne produkttypen er ikke dekket i Produktregisteret. Tilsvarende gjelder for plantevernmidler i hager mv. Bruk av plantevernmidler i jordbruket er imidlertid blitt undersøkt i et annet arbeid (Gundersen mfl. 2002).

Produkttypekodene benyttet i dette arbeidet er kodene Produktregisteret benyttet i perioden 1998-2002. Fra og med 2002 vil det bli benyttet andre koder som vil være felles for de nordiske produktregistre. En koblingsliste mellom de nye og gamle kodene vil imidlertid gjøre det uproblematisk å sammenligne data for kommende år.

Produkttypene i bruk for allmenn og privat anvendelse i 2001 er vist i tabell 1.

Tabell 1. Produkttyper og andel av totalt forbruk til privat og allmenn anvendelse samt i næring 45 (bygg og anlegg) og 93 (personlig tjenesteyting). 2001

Produkttype		Kode for omfang av nasjonalt forbruk*	Andel privat bruk (prosent)
A4020	Frostvæske	H	3
B2010	Bindemidler til maling og lim	M	67
B2520	Tekstilblekemidler	L	90
B3500	Myknere	M	100
B4500	Brannretarderende midler	L	50
B6000	Drivstofftilsetninger	L	100
D2030	Duftmidler	L	50
G0540	Produkter til metallbehandling	L	100
G3000	Gulvbeleggingsmaterialer	M	55
H0521	Hudrensemidler	L	16
H1530	Maling- og lakkherdere	M	94
I0500	Impregneringsmidler	M	33
I0540	Treimpregneringsmidler	M	49
I0550	Andre impregneringsmidler	L	0
I1560	Isolasjonsmaterialer	L	50
K1000	Kjele og tankrensemidler	L	56
K3010	Baktericider	L	100
K3590	Andre konstruksjonsmaterialer	M	100
L1000	Lim	M	66
L1020	Dispersjonslim	L	100
M0500	Maling og lakk	H	26
M0505	Maskeringslakk	L	24
M0510	Antifouling maling	H	8
M0515	Beskyttelseslakk	H	48
M0520	Brannhemmende maling	M	6
M0530	Fukthindrende maling	H	84
M0540	Dryppfri maling	M	100
M0550	Gulvmaling	H	93
M0560	Grunner (primer)	H	54
M0567	Møbellakk	M	1
M0570	Rustbeskyttende maling	H	17
M0590	Skipsgrunner	M	14
M0595	Trebeis	H	91
M0599	Andre malinger og lakker	H	63
M1000	Maling- og lakkfjernere	L	18
M1500	Metalloverflatebehandlingsmidler	M	85
O1500	Løsemidler	L	45
O2550	Andre overflateaktive stoffer	L	16
P1000	Pussemidler	L	100
P1010	Bilvoks	H	8
P1040	Møbelpolish	M	83
P1050	Voks og annen polish til gulv	M	28
P1099	Andre polermidler	M	37
R1000	Rengjøringsmidler	M	3
R1010	Avfettingsmidler	M	3
R1015	Almenne rengjøringsmidler	H	7
R1016	Autovask	M	1
R1018	Desinfeksjonsmidler	M	4
R1025	Glass - og vindusrens	H	99
R1033	Høtrykksrengjøringsmidler	M	45
R1035	Kalkfjernere	M	23
R1037	Maskinoppvaskmidler	H	62
R1040	Oppvaskmidler	H	0
R1045	Ovn- og grillrensemidler	M	7
R1050	Flekkfjernere	M	85
R1060	Skumrengjøringsmidler	L	100

Produkttype		Kode for omfang av nasjonalt forbruk*	Andel privat bruk (prosent)
R1080	Tepperensmidler	L	19
R1095	Utvaskningsmidler	L	25
R1097	Vaskemidler (tekstil)	H	80
R1099	Andre rengjøringsmidler	H	19
R2000	Rustbeskyttelsesmidler	L	32
S1000	Skrivemidler	L	70
S2510	Skyllemidler (maskinoppvask)	L	25
S8000	Synteseråvarer	M	0
U0540	Andre utfyllingsmidler	M	100
V1000	Varmeoverføringsmedier	M	86
V1530	Viskositetsnedsettende midler	L	100
X11000	Ensileringsmidler	M	50
X6608	"Gamle" malingskoder	H	70
X6609	"Gamle" malingskoder	H	66

* L = under 1 tonn, M = 1-100 tonn, H = over 100 tonn

Kilde: Produktregisteret. Andel privat bruk er beregnet av SSB ved hjelp av data fra Produktregisteret.

3.5 Gruppering av R-setninger

R-setninger (risiko-setninger) benyttes ved advarselmerking av farlige kjemikalier/produkter for å beskrive de iboende egenskapene til kjemikallet/produktet. I dag finnes 68 ulike R-setninger i tillegg til et antall kombinasjonssetninger. Kombinasjonssetninger er en kombinasjon av flere R-setninger, og kombinasjonen regnes som en setning. Siden antall R-setninger er så stort, har vi i dette arbeidet gruppert R-setningene etter hvilke faremomenter de representerer. Tabell 2 viser de ulike gruppene og hvilke R-setninger som inngår i de ulike gruppene.

Gruppe 1 kalles CMR-gruppen og består av R-setninger som angir potensiell kreftfare, og arvestoff- eller reproduksjonsskade. Produkter klassifisert slik at de får en eller flere av disse setningene, vil havne i denne gruppen. R-setninger knyttet til akutte, meget giftige eller giftige virkninger er gruppert sammen i gruppe 2. Gruppe 1 og 2 vil hovedsakelig inneholde produkter som ikke skal omsettes til forbrukerne. Unntaket er de produkter som ved klassifisering får risikosekningene merket med R40, R62 og R63 i CMR-gruppen. R-setningene er beskrevet i vedlegg 1.

Gruppe 3 består av produkter med R-setninger som angir fare for kroniske effekter. Allergi er et økende problem som det er mye oppmerksomhet rundt. Det er derfor opprettet en egen gruppe for allergi med to R-setninger (gruppe 4).

Produkter som er potensielt miljøskadelige er samlet i gruppe 5. Disse R-setningene er knyttet til effekter på planter og dyr og miljøet.

Gruppe 6 vil være en gruppe som inneholder produkter klassifisert med andre typer (og mindre alvorlige) helseeffekter enn de nevnt ovenfor. I praksis vil mange produkter falle inn under denne gruppen. Gruppe 6 er derfor splittet i fire underkategorier: helseskadelig (YL-merket), helseskadelig (andre), etsende og irriterende.

R-setninger knyttet til "kjemiske egenskaper" slik som brannfare, oksiderende og eksplosivfare er lite relevante for prosjektet og vil sammen med produkter uten merking bli gruppert sammen i gruppe 7. Disse produktene vil bli holdt utenfor indikatorsettet.

Tabell 2. Gruppering av R-setninger¹

Hovedgruppe	R-setninger
1 CMR	R40, R45, R46, R49, R60-R63
2 Akutt (meget giftig/giftig)	R23-R28
3 Kronisk	R33, R39, R48, R68
4 Allergi	R42, R43
5 Miljøskadelige	R51-R59
6 Helsekadelig (færlig, etsende, irriterende)	R20, R21, R22, R34-R38
7 Ingen merking eller merket brannfarlig	R1-R19

¹Se vedlegg 1 for beskrivelse av R-setningene.

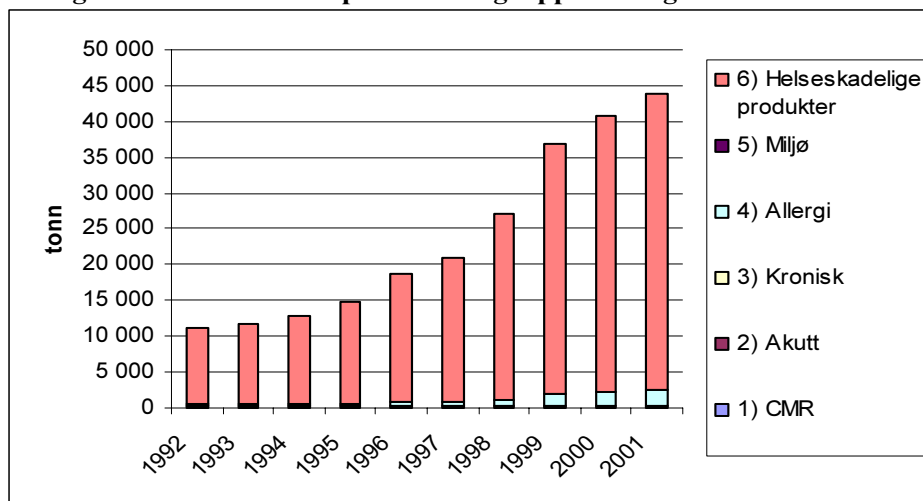
4 Resultater

I dette kapitlet omtales forbruk og antall produkter i de ulike gruppene. På grunn av at utfasete produkter ikke fanges opp i datasettet, vil forbruket av helse- og miljøfarlige produkter være underestimert fra 1992-2000. Som følge av dette vil endringene gjenspeile mer en utvikling av Produktregisteret der flere produkter har blitt registrert og klassifisert, enn den reelle endringen i forbruket. Noe av endringen vil også kunne skyldes reelt økt forbruk, men hvor stor andel av endringen dette gjelder, er det ikke mulig å finne ut av basert på disse dataene. Innhentes imidlertid koblingen mellom produkter, produkttyper og R-setninger for tidligere år fra Produktregisteret vil man kunne få et mye bedre datagrunnlag for å si noe om de faktiske endringene.

4.1 Forbruk av klassifiserte produkter

Forbruket av produkter innenfor gruppene 1-6 er presentert i figur 1. Forbruket er dominert av produkter innenfor gruppe 6, helsekadelige produkter. Det har derfor vært hensiktsmessig å holde gruppe 6 utenfor ved presentasjon av de ulike gruppene. I stedet vil gruppe 6 bli presentert som en egen gruppe med sine egne undergrupper, mens gruppene 1-5 blir presentert samlet.

Figur 1. Forbruk av produkter i gruppe 1-6 registrert i PR¹. Tonn

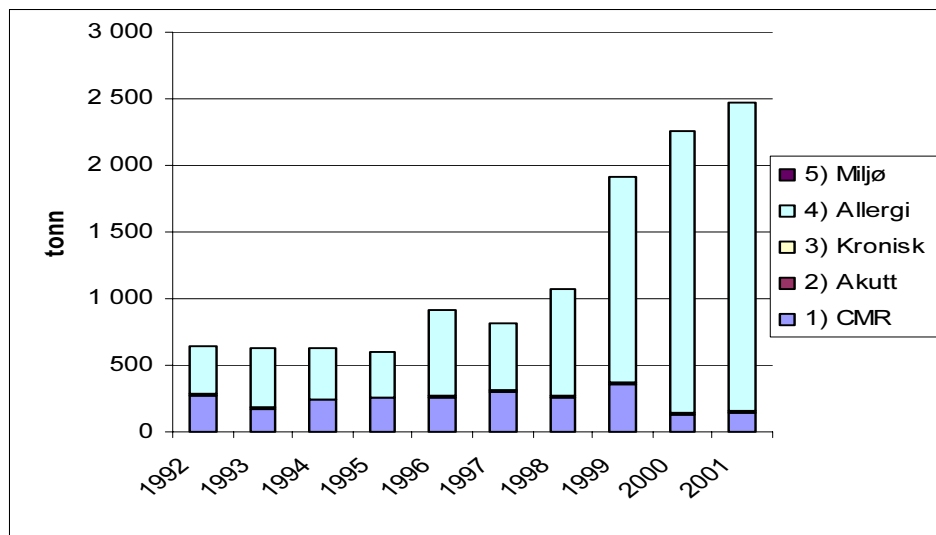
¹ Figuren viser ikke nødvendigvis et riktig bilde av utviklingen i forbruk, men at flere produkter har blitt klassifisert og registrert i Produktregisteret, samtidig som utfasete produkter ikke er med.

Gruppe 1-5

Figur 2 viser forbruket av produkter i gruppe 1-5. Det vil si produkter som er klassifisert slik at de faller innunder CMR, allergi, akutt giftig, kronisk eller miljøskadelig. Som vi ser av figuren er forbruket av allergiklassifiserte produkter størst. Denne gruppen har økt betydelig. Den største økningen skjedde fra 1998 til 1999. For de tre siste årene har økningen vært på nær 50 prosent. Økningen skyldes i første omgang at

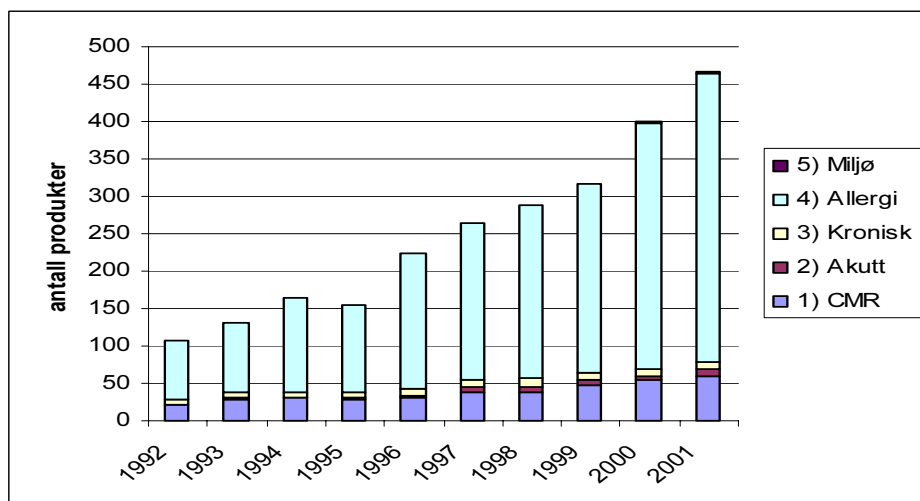
antall produkter registrert har økt (figur 3), hovedsakelig som et resultat av at flere produkter som også tidligere har vært på markedet nå blir deklartert til Produktregisteret.

Figur 2. Forbruk av produkter i gruppe 1-5 (CMR, akutt, kronisk, allergi og miljø) registrert i PR¹. Tonn

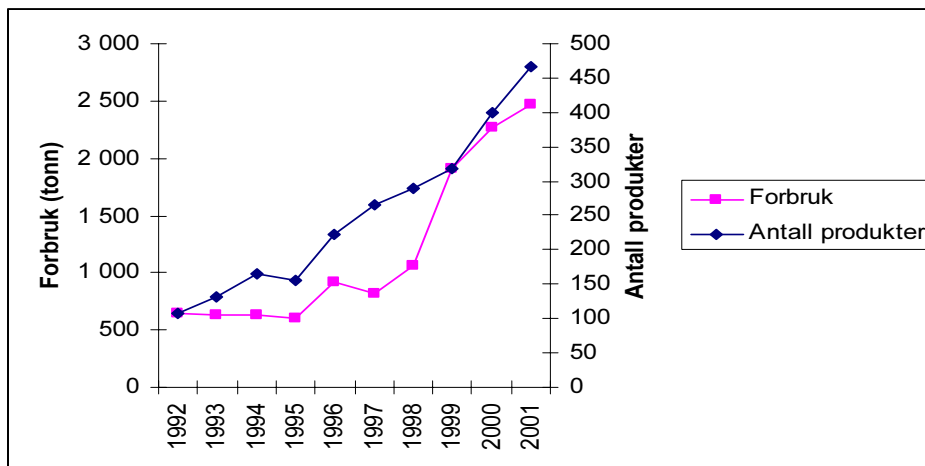
¹ Figuren viser ikke nødvendigvis et riktig bilde av utviklingen i forbruk, men at flere produkter har blitt klassifisert og registrert i Produktregisteret, samtidig som utfasete produkter ikke er med.

Figur 3. Antall produkter i gruppe 1-5 (CMR, akutt, kronisk, allergi og miljø) registrert i PR.

I figur 4 er totalt forbruk og antall produkter samlet for de fem gruppene sammenstilt. Figuren viser sammenhengen mellom økningen i forbruket og antall produkter registrert. Produkter klassifisert for CMR og allergi står for det meste av forbruket og antall produkter.

Figur 4. Forbruk (i tonn) og antall produkter samlet for gruppe 1-5.

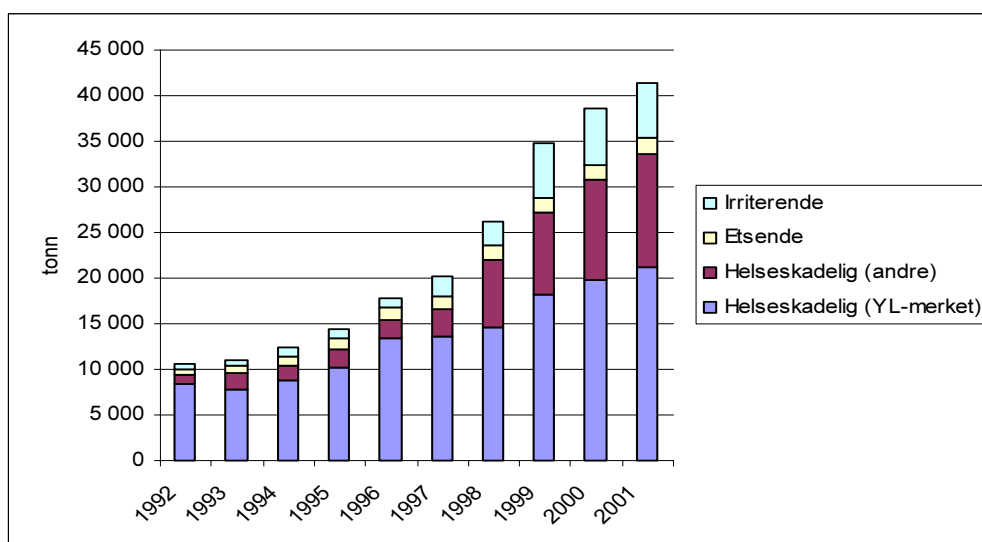

Gruppe 6

Produktene i gruppe 6 er fordelt i ulike undergrupper. Dette er produkter som kan gi helseskade enten i form av å være irriterende, etsende, løsemiddelskadelige (YL-merket), eller helseskadelig (annet). Som vi ser av figur 5 har også her forbruket økt betraktelig fra 1992 til i dag. Fra 1999 til og med 2001 har økningen samlet for gruppe 5 vært på nær 20 prosent. Økningen skyldes i hovedsak at antall produkter registrert har økt (figur 6). For noen av de "nye" produktene har det vært en relativt høy økning. Det er produkter med YL-merking og andre helsefarlige produkter som har hatt den største økningen. Som for gruppe 1-5 vil økning i forbruk i løpet av denne perioden skyldes både at flere produkter har blitt klassifisert og at flere er blitt klar over deklareringsplikten til Produktregisteret og følger opp denne. Det har for de fleste gruppene vært en jevn økning i forbruk og antall produkter. Unntaket er en stor økning i forbruket av produkter klassifisert som irriterende fra 1998 til 1999. Årsaken er to produkter med stort forbruk innenfor tekstilbransjen som første gang ble registrert i 1998.

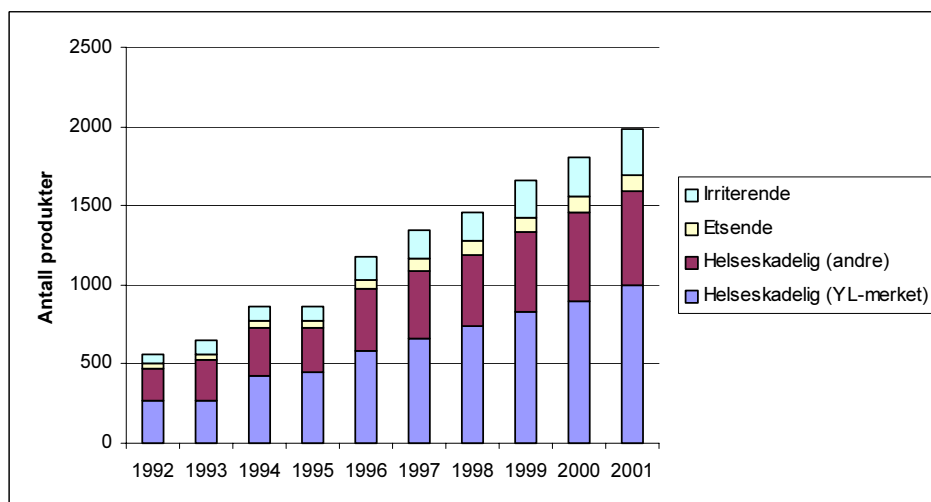
I figur 7 ses sammenhengen mellom økningen i forbruk og antall produkter. Økningen korrelerer meget bra med økning i antall produkter og dette viser at nye registrerte produkter er hovedårsaken til økningen i forbruket.

Figur 5. Forbruk av produkter i gruppe 6 (helseskadelig) registrert i PR¹. Tonn

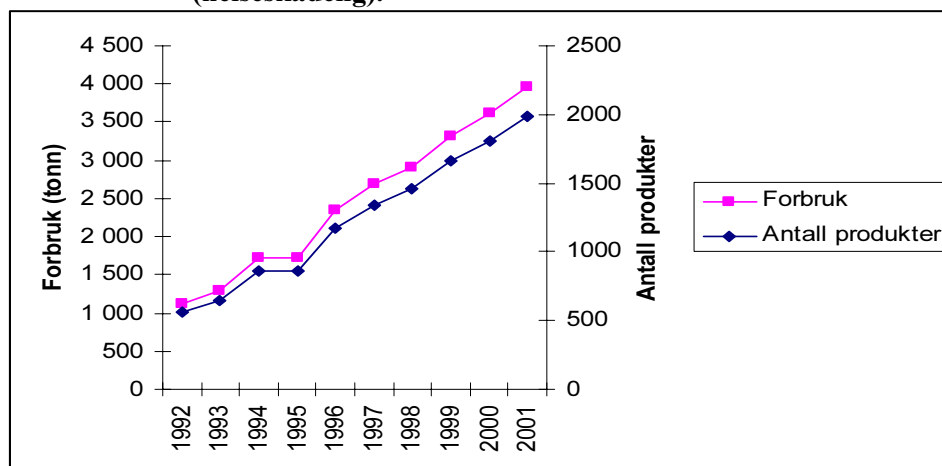

¹ Figuren viser ikke nødvendigvis et riktig bilde av utviklingen i forbruk, men at flere produkter har blitt klassifisert og registrert i Produktregisteret, samtidig som utfasete produkter ikke er med.

Figur 6. Antall produkter i gruppe 6 (helseskadelig) registrert i PR.

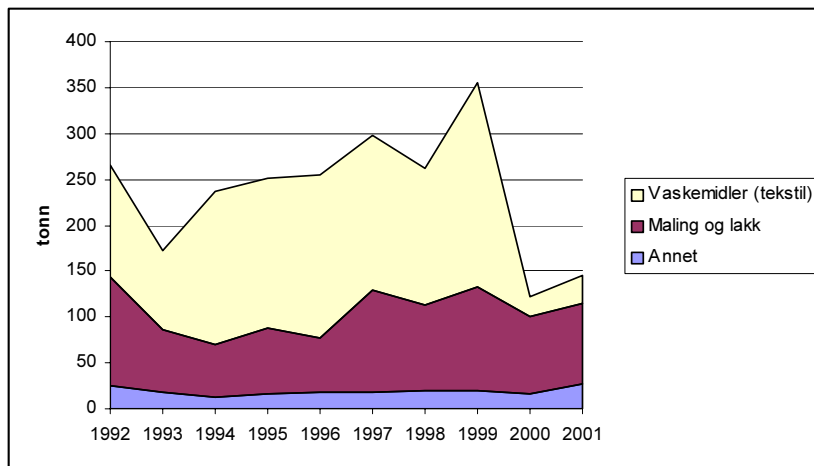
Figur 7. Forbruk (i tonn) og antall produkter samlet for gruppe 6 (helseskadelig).

4.2 Fordeling av produkttypene innenfor de ulike gruppene

Det er videre viktig å skaffe kunnskap om hvilke produkttyper som dominerer innenfor de ulike gruppene. I gruppen for CMR-klassifiserte produkter (figur 8) har forbruket vært størst for tekstil- og rengjøringsprodukter. Nedgangen fra 1999 skyldes avgift på perkloretylen i rensemidler benyttet ved renserier (mer omtalt i avsnitt 4.3). I dag står maling- og lakkprodukter for det største forbruket i denne gruppen. I tillegg kommer bruk av pusse- og polermidler, samt andre utfyllingsmaterialer.

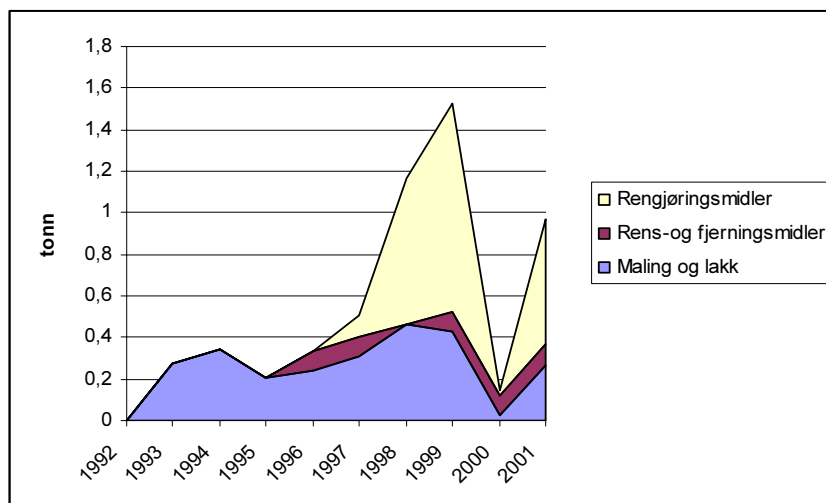
Figur 8. Forbruk av produkter i gruppe 1 (CMR) registrert PR¹. Tonn

¹ Figuren viser ikke nødvendigvis et riktig bilde av utviklingen i forbruk, men at flere produkter har blitt klassifisert og registrert i Produktregisteret, samtidig som utfasete produkter ikke er med.

Forbruket av produkter i gruppe 2, akutt giftig, er lite (figur 9). Det er rengjøringsmidler, maling og lakkprodukter som står for det lille forbruket. Nedgangen i forbruket i 2000 er muligens ikke reell, men en følge av at importen/produksjonen i 1999 var tilstrekkelig også for forbruket i 2000. Dette må imidlertid følges videre før vi kan konstatere en reell trend.

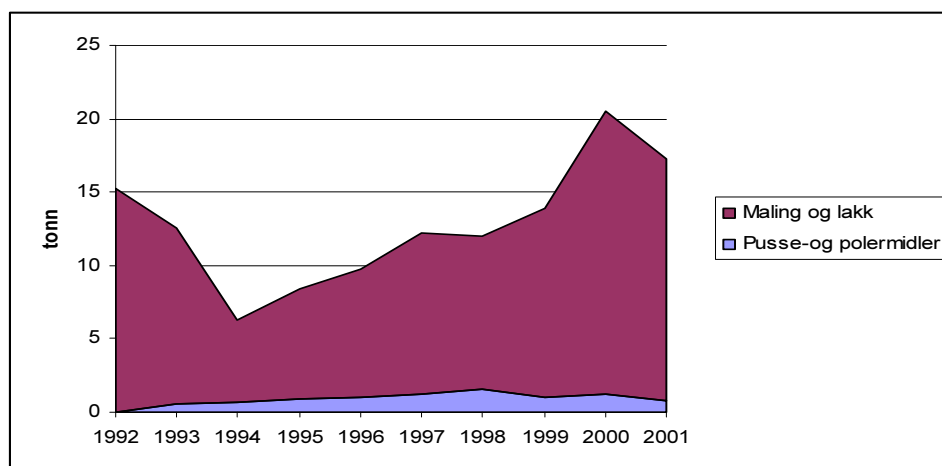
Figur 9. Forbruk av produkter i gruppe 2 (akutt) registrert i PR¹. Tonn

¹ Figuren viser ikke nødvendigvis et riktig bilde av utviklingen i forbruk, men at flere produkter har blitt klassifisert og registrert i Produktregisteret, samtidig som utfasete produkter ikke er med.

For produkter klassifisert for kroniske effekter er forbruket begrenset til maling- og lakkprodukter, samt pusse- og polermidler. Av forbruket i 2001 sto maling- og lakkproduktene for over 95 prosent av forbruket (figur 10).

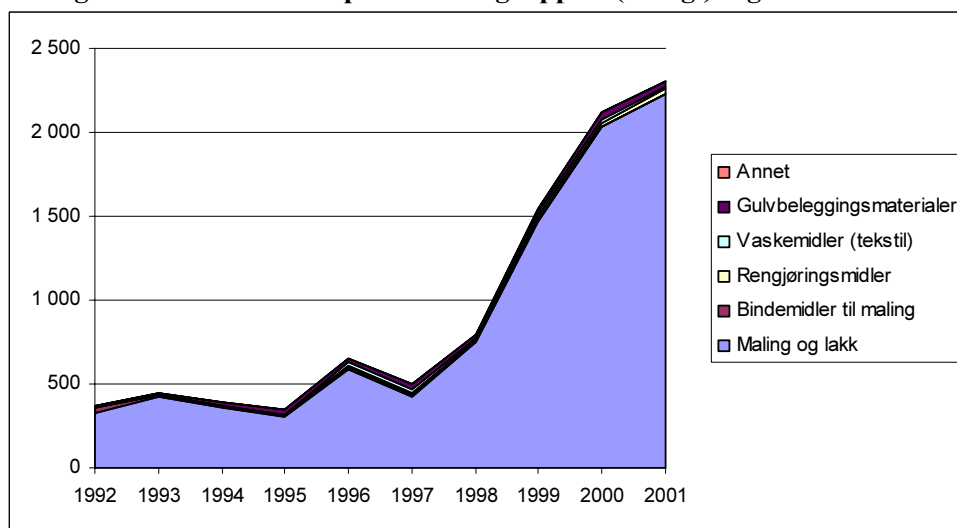
Figur 10. Forbruk av produkter i gruppe 3 (kroniske effekter) registrert i PR¹. Tonn

¹ Figuren viser ikke nødvendigvis et riktig bilde av utviklingen i forbruk, men at flere produkter har blitt klassifisert og registrert i Produktregisteret, samtidig som utfasete produkter ikke er med.

Over 96 prosent av allergiklassifiserte produkter i 2001 er maling og lakkprodukter (figur 11). Deretter følger rengjøringsmidler og gulvbeleggingsmaterialer.

Figur 11. Forbruk av produkter i gruppe 4 (allergi) registrert i PR¹. Tonn

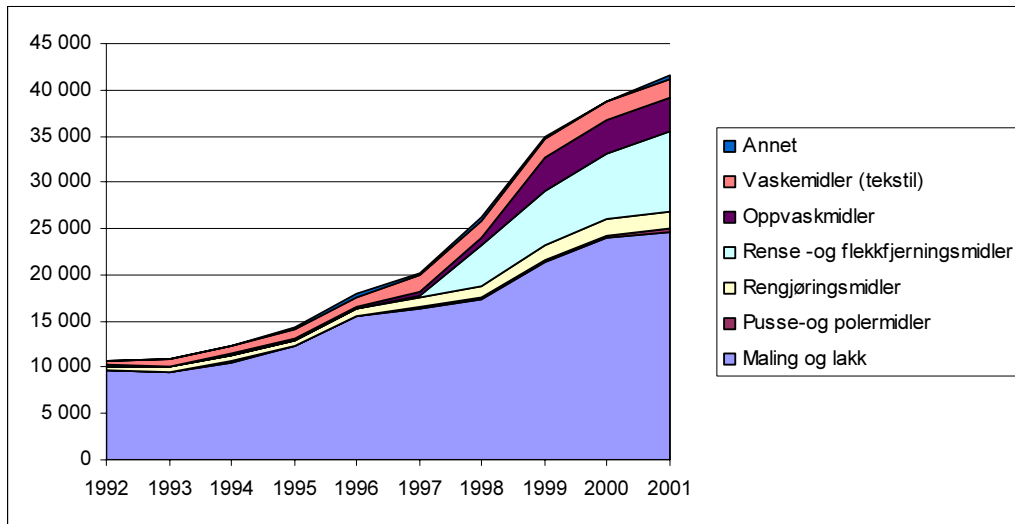

¹ Figuren viser ikke nødvendigvis et riktig bilde av utviklingen i forbruk, men at flere produkter har blitt klassifisert og registrert i Produktregisteret, samtidig som utfasete produkter ikke er med.

Gruppe 5, miljø, presenteres ikke i egen figur da forbruket er veldig lite og kun inkluderer et par produkter. Dette er et malingsprodukt og pusse- og polermiddel.

Gruppe 6 er presentert som helhet i figur 12. Som for alle de andre gruppene domineres forbruket av maling og lakkprodukter. En økning ses for øvrig blant oppvaskmidler samt rens- og flekkfjerningsmidler.

Figur 12. Forbruk av produkter i gruppe 6 (helseskadelige produkter) registrert i PR¹. Tonn

¹ Figuren viser ikke nødvendigvis et riktig bilde av utviklingen i forbruk, men at flere produkter har blitt klassifisert og registrert i Produktregisteret, samtidig som utfasete produkter ikke er med.

4.3 Forbruk av produkter registrert 1999-2001

Som nevnt innledningsvis er ikke endringen i forbruket presentert i avsnitt 4.1 og 4.2 nødvendigvis reell. Figurene sier lite om den faktiske endringen i forbruket. I stedet gjenspeiler figurene i stor grad endring i klassifisering og merking av produkter som allerede har vært på markedet. Samtidig har det vært produkter på markedet som ikke har blitt fanget opp på grunn av mangelfulle opplysninger og merkekrav, men som i dag er utfaset. Dette medfører en underestimert av forbruket for 1992-2000. Underestimatet vil være størst for de første årene. Noe av endringen vil også skyldes endret forbruk.

Det er derfor interessant å se på utvikling i forbruk av produkter som vi er sikre på har vært på markedet i løpet av en gitt periode. For å få mest mulig pålitelige data har vi kun tatt for oss produkter som har vært registrert i 1999-2001. Som det framgår av figur 13 har det for gruppe 1, CMR, vært en nedgang på hele 64 prosent. Det meste av denne nedgangen skyldes en reduksjon på over 80 prosent i bruk av CMR-klassifiserte produkter i tekstilbransjen. Reduksjonen fra 1999 til 2001 er for øvrig ikke helt reell. En avgift som omfatter import og produksjon av perkloretylen, som finnes i rensedmidler ved rensesier, trådte i kraft 1/1-2000. Det ser ut som om bransjen har tatt høyde for denne avgiften ved å øke importen i 1999 i forhold til tidligere år. Som et resultat av dette var importen lav i 2000, siden lageret fra 1999 sannsynligvis varte langt inn i 2000. For 2001 var det igjen en viss økning i forhold til 2000. Forbruket i 1999 og 2000 var nok ikke særlig annerledes enn foregående år, med et gjennomsnittlig forbruk på 220 tonn for CMR-klassifiserte produkter. Til sammenligning var forbruket i 1998 på ca. 260 tonn. Fra og med 2001 vil forbruket av disse produktene antas å være mindre, som et resultat av avgiften på perkloretylen.

Perkloretylen har i hovedsak blitt erstattet med hydrokarboner. I tillegg til en reduksjon i tekstilprodukter, har det i samme periode vært en nedgang i bruk av CMR-stoffer i produkter som maling og lakk samt ulike utfyllingsmaterialer. For pusse- og polermidler har det derimot vært en økning i forbruket av produkter som er inkludert i CMR-gruppen.

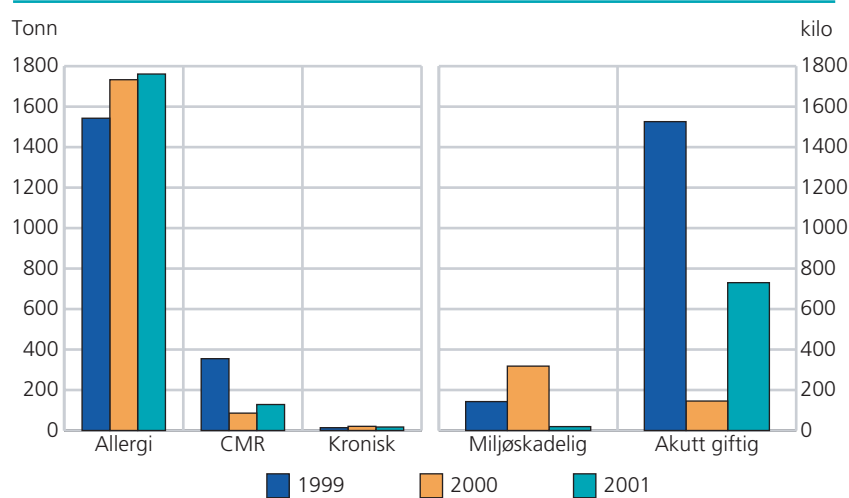
For produkter i gruppe 2, akutt giftig, har det vært en halvering av forbruket, men trenden er variabel og dermed usikker. I denne gruppen inngår kun fem produkter og forbruket av disse er lavt. Årlige variasjoner vil derfor kunne gi store svingninger. Årsaken til nedgangen er redusert forbruk av et produkt innenfor maling og lakk samt et rengjøringsprodukt.

For produkter i gruppe 3, kronisk, har det vært en økning i forbruket. Her er imidlertid forbruket ganske lavt og årlige variasjoner vil få et større utslag på prosentvis endring

Bortsett fra gruppe 6, er det produkter i gruppe 4, allergi, som står for det meste av forbruket. Fra 1999 til 2001 har det for denne gruppen vært en økning på 14 prosent, som tilsvarer over 200 tonn. Strengere klassifisering for allergi gjør at flere produkter nå skal allergimerkes. Det er maling- og lakkprodukter som står for det meste av denne økningen. Dette kan også avspeile en vridning fra mer oljebaserte til vannbaserte maling og lakkprodukter. Økt forbruk ses også for allmenne rengjøringsmidler.

Gruppe 5, miljø, innehar kun ett produkt. Datagrunnlaget er derfor foreløpig for lite til å kunne trekke noen konklusjoner.

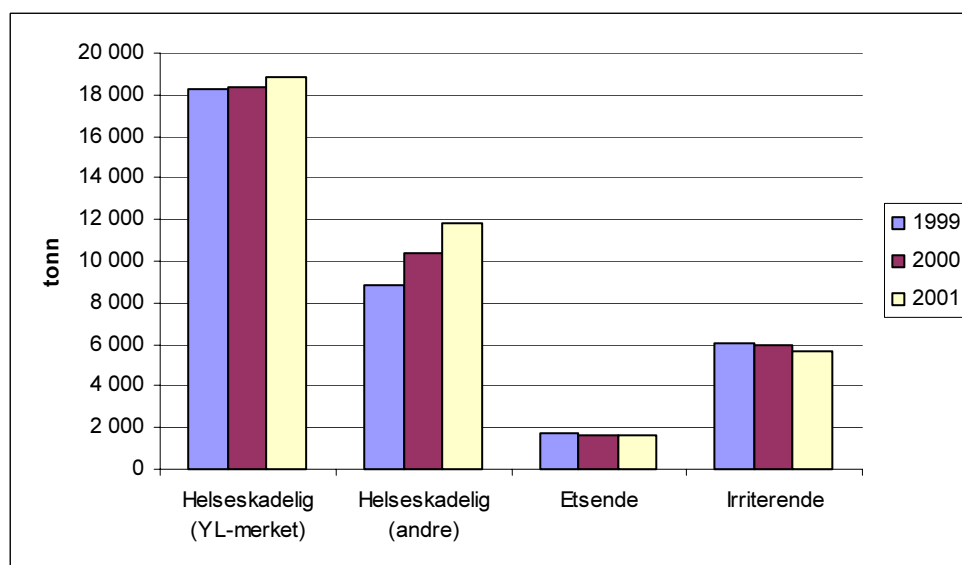
Figur 13. Forbruk av produkter klassifisert som CMR, kronisk og allergifremkallende (tonn), og som akutt giftige og miljøskadelige (kilo). 1999-2001

¹ Forbruket av produkter i CMR, allergi og kronisk er oppgitt i tonn. For produkter i gruppen for akutt og miljø er forbruket oppgitt i kilo (kg). ² Tabell over tallene i figuren er vist i vedlegg 3.

Når det gjelder gruppe 6, helseskadelige produkter, er denne presentert ved hjelp av sine fire undergrupper; helseskadelig (YL-merket), helseskadelig (andre), etsende og irriterende. Figur 14 viser at forbruket av produktene innenfor tre av disse undergruppene har holdt seg omtrent på samme nivå. Unntaket er helseskadelig (andre) som har hatt en økning på 34 prosent. Økningen skyldes økt forbruk av produkter innenfor glass- og vindusrens.

Figur 14. Forbruk av helseskadelige produkter registrert i PR¹. Tonn

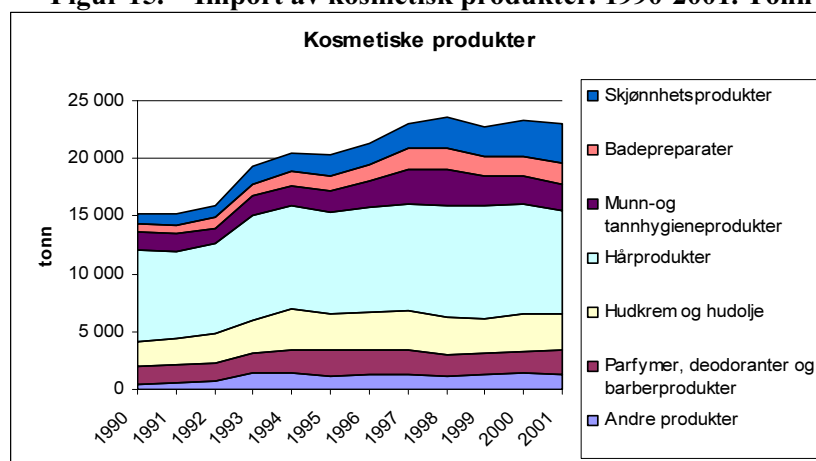
¹ Tabell over tallene i figuren er vist i vedlegg 3.

4.4 SSBs statistikk

Kosmetikk

Kosmetiske produkter ligger utenfor SFTs ansvarsområde, og er heller ikke inkludert i dataene fra Produktregisteret. Kosmetikk er derfor holdt utenfor arbeidet med utvikling av indikatorene. Allikevel er kosmetikkdata fra SSBs ordinære statistikk interessant å ta med for å vise trenden innenfor forbruk av kosmetikk i Norge. I stedet for forbruksdata er det kun benyttet importdata fra utenrikshandelsstatistikken. Dette er gjort da produksjonsdata for kosmetikk mangler for mange år, samt at en del eksport er basert på produkter produsert i Norge. Av figur 15 ser vi at det har vært en stor økning i bruken av kosmetiske produkter i Norge fra 1990 til i dag. Økningen fra 1990 til 2001 er på over 50 prosent, mens økning de tre siste år kun har vært på 1 prosent. Den største økningen skjedde fra 1992 til 1993.

Figur 15. Import av kosmetisk produkter. 1990-2001. Tonn

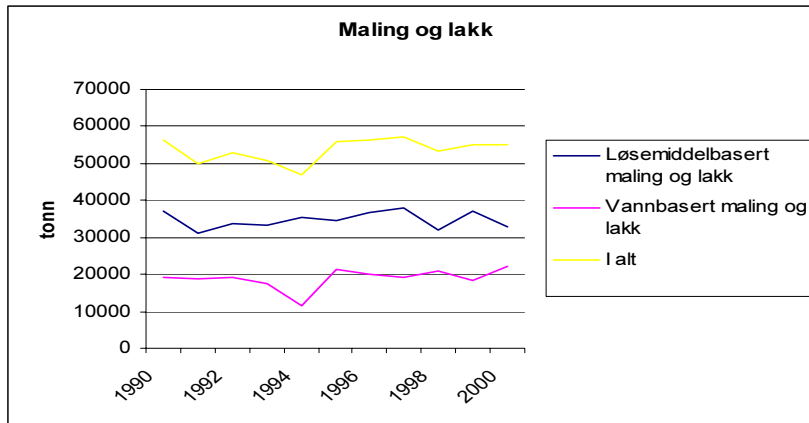

Maling, lakk og lim

Forbruket av maling og lakk har ifølge statistikken til SSB holdt seg relativt stabilt fra 1990 til i dag. Unntaket er nedgangen for vannbasert maling i 1994. Dette er sannsynligvis ikke en reell nedgang, men skyldes sannsynligvis at det ikke ble laget offisiell produksjonsstatistikk i SSB dette året. Dataene baserer seg på direkte henvendelser til en del bedrifter. Disse produksjonstallene er derfor ikke konsistent med andre års statistikk. Import- og eksporttallene for 1994 skiller seg ikke ut i forhold til de andre årene, men produksjonstallene er lavere enn andre år.

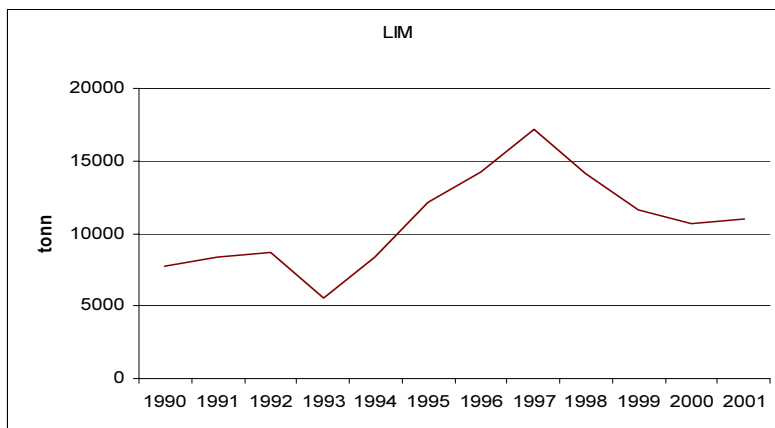
Tallene representert i figur 16 inkluderer både allment og industrielt forbruk.

Figur 16. Forbruk av maling og lakk i Norge. 1990-2001. Tonn

Når det gjelder forbruket av lim, har det vært en økning på nær 40 prosent ifølge statistikken til SSB. De siste årene har det vært en nedgang i forbruket etter en kraftig økning på midten av nittitallet. Økningen skyldes økt import. Hvilke produkter dette omfatter og i hvilke næringer økningen skjedde kommer ikke fram i dataene fra SSB. Som for maling og lakk representerer figur 17 både privat og industriell bruk.

Figur 17. Forbruk av lim i Norge. 1990-2001. Tonn

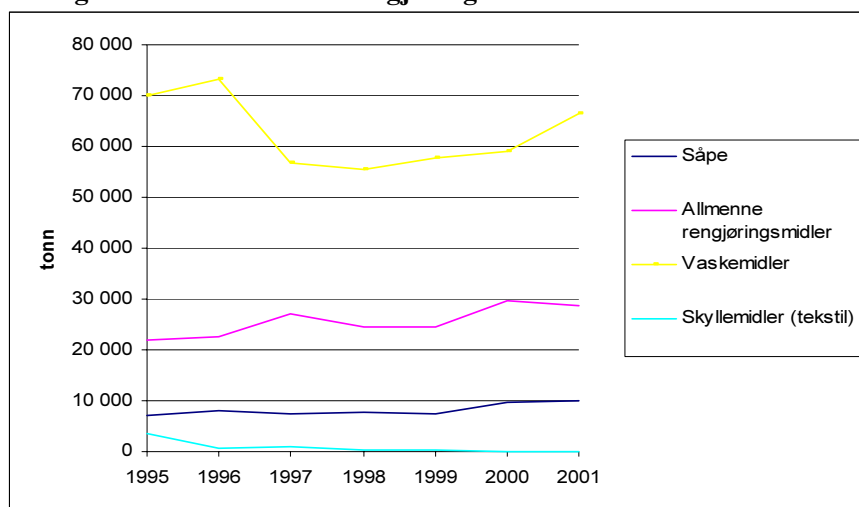

Rengjøringsprodukter

Forbrukstall for rengjøringsprodukter er presentert kun fra 1995 til og med 2001. Årsaken er som nevnt at produksjonsstatistikken endret klassifiseringssystem og oppgir produksjonsdata for flere varegrupper samlet. Som vi ser av figur 18, har det vært en økning i forbruket av såpe og allmenne rengjøringsmidler i denne perioden. For vaskemidler, som i tillegg til allmenne oppvaskemidler også inkluderer maskin- og tøyvaskemidler, var det en kraftig nedgang fra 1996 til 1997, og senere har det vært svakere økninger. Årsaken til reduksjonen er lavere produksjonstall for disse årene uten at det er kjent hva dette skyldes. Som

vi ser av tabellen har det vært en markant nedgang i forbruket av skyllemidler (tekstil). Innenfor denne kategorien faller blant annet bruk av skyllemidlene i tekstilindustrien. Nedgangen skyldes mest sannsynlig innføring av avgiften for perkloretylen.

Figur 18. Forbruk av rengjøringsmidler¹. 1995-2001. Tonn

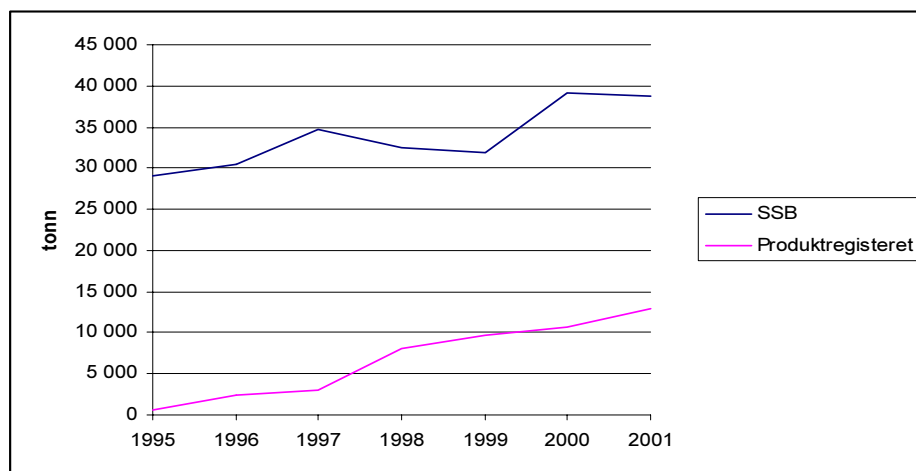

¹ Tabell over tallene figuren er vist i vedlegg 4

4.5 Avvik mellom datakildene

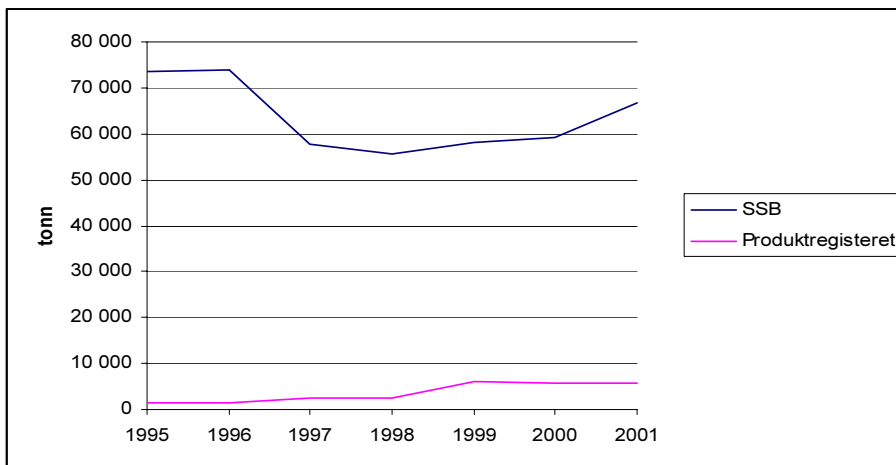
Forbruksdata basert på tall fra Produktregisteret og SSB avviker en god del. Det er flere årsaker til dette. Blant annet er dataene fra Produktregisteret, i dette arbeidet, kun knyttet til privat og allmenn anvendelse bortsett fra bygg og anlegg (45) og annen personlig tjenesteyting (83). Statistikken fra SSB skiller ikke mellom bruksområde og vil derfor inkludere både privat og industrielt forbruk. Forbrukstallene fra SSBs statistikk vil således forventes å være mye høyere enn tallene fra Produktregisteret. Som tidligere nevnt vil forbrukstall for produkter registrert i Produktregisteret nødvendigvis heller ikke gi et riktig bilde av det faktiske forbruket. Det vil være produkter på markedet som ikke er registrert i Produktregisteret, og en endring i registrert bruk kan like gjerne være et resultat av at Produktregisteret utvikles og forbedres i tillegg til at flere produkter har blitt klassifiseringspliktige. Likeledes kan feiltarifferinger i tolldeklarereringen også ha innvirkning på forbrukstallene til SSB. Allikevel vil en sammenligning av SSB-data og dataene i Produktregisteret være nyttig for å vise trender i forbruksmønsteret samtidig som en forbedring i Produktregisteret vil gjøre at forbrukstallene ville nærme seg dataene til SSB (figur 19, 20 og 21).

Figur 19. Forbruk av rengjøringsmidler registrert i PR¹ og SSB. Tonn

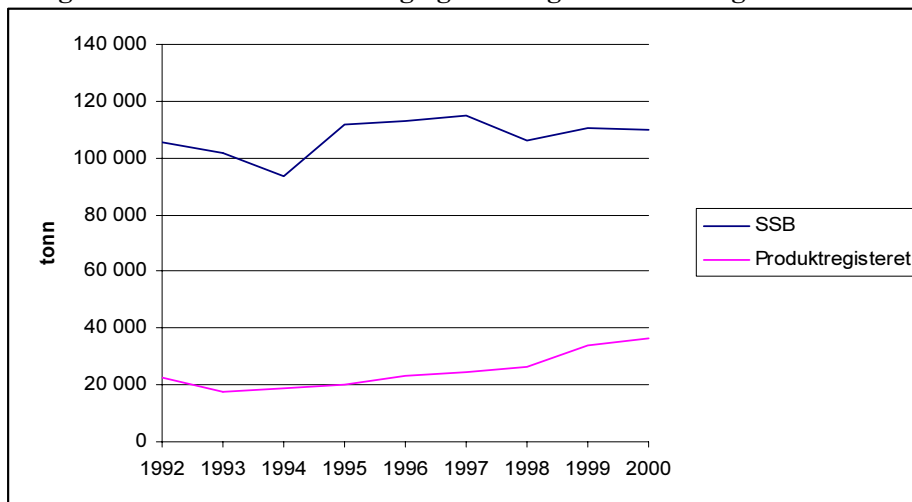
¹ Tallene fra PR omfatter husholdningsprodukter, samt produkter innenfor tjenesteytende næringer kodet som privat eller allmenn anvendelse. Tallene fra SSB inkluderer alle næringer.

Figur 20. Forbruk av oppvask- og skyllemidler registrert i PR. og SSB. Tonn

¹ Tallene fra PR omfatter husholdningsprodukter, samt produkter innenfor tjenesteytende næringer kodet som privat eller allmenn anvendelse. Tallene fra SSB inkluderer alle næringer.

Figur 21. Forbruk av maling og lakk registrert i PR. og SSB. Tonn

¹ Tallene fra PR omfatter husholdningsprodukter, samt produkter innenfor tjenesteytende næringer kodet som privat eller allmenn anvendelse. Tallene fra SSB inkluderer alle næringer.

5 Utvikling av et indikatorsett

Dataene beskrevet over danner grunnlag for å utarbeide en indikator. Som nevnt tidligere er ikke utviklingen i forbruket av produkter slik de fremgår fra dataene i Produktregisteret helt reell. En stor del av økningen skyldes endringer i registeret (strengere klassifisering og deklarerer av produkter som allerede er på markedet) og at tidligere deklarererte produkter som nå er faset ut ikke er inkludert. I tillegg har Produktregisteret først og fremst vært et administrativt register der fokus har vært mer på å ha et godt register for nåsituasjonen enn å få fram utviklingen over tid. Det er derfor en del problemer knyttet til konsistens og representativitet når et indikatorsett skal utarbeides.

Det er også klart at dataene som ligger inne for 2001 er mer komplette enn for tidligere år. I stedet for å gjøre tilleggsberegninger for å uttrykke historiske data, har vi valgt 1999 som basisår for indikatoren og inkluderer kun produkter registrert i 1999-2001. Dette er gjort for å få mest mulig pålitelige data og for å unngå å inkludere "nye"produkter som allerede er på markedet, men som ikke tidligere har vært registrert i Produktregisteret.

Med utgangspunkt i at året 1999 blir basisår for indikatoren, presenteres resultatene kortfattet med kun de tre siste års forbrukstall. I figur 22 vises endringen i forbruk for fem av indikatorene. Indikatoren for helseskadelige produkter (gruppe 6) blir presentert for seg selv i figur 23. Indikatorene viser forbruket av produkter registrert i Produktregisteret for årene 1999, 2000 og 2001.

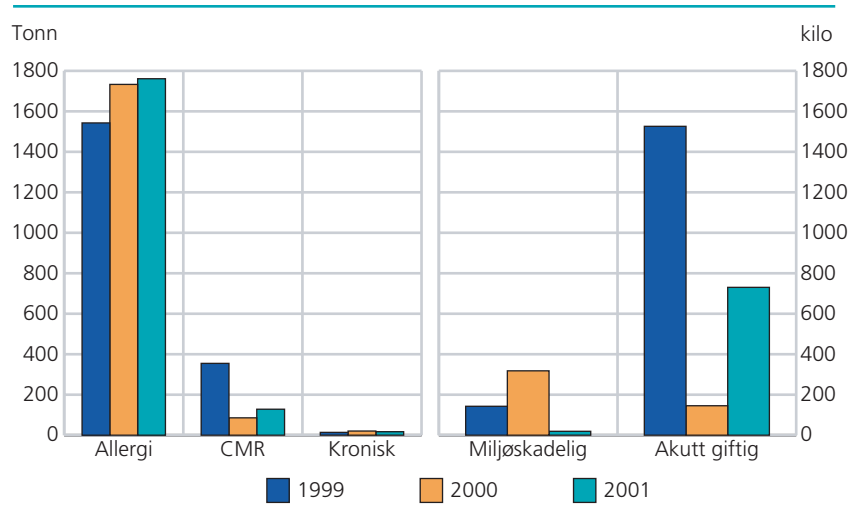
Indikator for gruppe 1-5

Nedgang i forbruk ses for produkter i indikatoren for CMR og akutt. For de resterende har det vært en økning i forbruket med unntak av miljø der datagrunnlaget enda er for spinkelt til å trekke konklusjoner. Nedgangen i forbruket av CMR-klassifiserte produkter skyldes som tidligere nevnt avgift på perkloretylen i tekstilprodukter benyttet ved renserier. Det har vært en halvering i forbruk av produkter klassifisert "akutt". Årsaken er redusert forbruk av et malingsprodukt samt et rengjøringsprodukt. Årlig forbruk er imidlertid lavt (rundt 1 tonn) slik at årlige svingninger kan gi store utslag.

Forbruket av produkter klassifisert som allergifremkallende har økt. Økningen har vært på 14 prosent fra 1999 til 2001. Dette tilsvarer en økning på 200 tonn. Dette skyldes i hovedsak økt forbruk av maling- og lakkprodukter, samt allmenne rengjøringsmidler.

Når det gjelder produkter som tilhører indikatoren for kroniske effekter, har økningen vært på 24 prosent. Årlig forbruk er imidlertid lavt, ca. 1-2 tonn. For produkter klassifisert som miljøskadelig er datagrunnlaget foreløpig for spinkelt. Kravet om klassifisering og merking av miljøskadelige blandinger trådte først i kraft 1.1.2002 med 1 års overgangstid. Det er imidlertid få produkter som kun blir klassifisert miljøskadelig, da disse produktene ofte har andre effekter slik at de fanges opp i en av de andre gruppene.

Figur 22. Forbruk av produkter klassifisert som CMR, kronisk og allergifremkallende (tonn), og som akutt giftige og miljøskadelige (kilo). 1999-2001

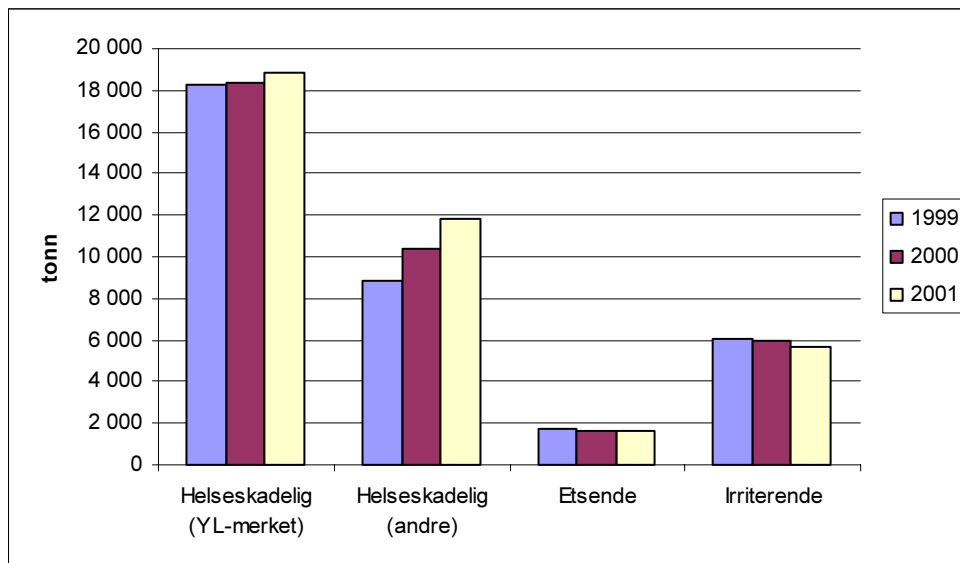

¹ Forbruket av produkter i CMR, allergi og kronisk er oppgitt i tonn. For produkter i gruppen for akutt og miljø er forbruket oppgitt i kilo (kg).

Indikator for gruppe 6

Produkter klassifisert helseskadelig er presentert i figur 23 fordelt på sine respektive undergrupper. Forbruket viser få endringer, bortsett fra forbruket av produkter klassifisert helseskadelig (andre) som hadde en økning på 34 prosent. Dette skyldes økt forbruk av glass- og vindusrenseprodukter.

Figur 23. Forbruk av helseskadelige produkter (indikator 6) registrert i PR. Tonn

6 Anbefalinger for videre arbeid

I årene som kommer anbefales det å ta ut årlige data fra Produktregisteret. Slik kan man unngå problemet med å ikke få med at tidligere deklarererte produkter som blir utfaset ikke inkluderes i datagrunnlaget. Man vil også kunne fange opp informasjon om produkter som har fått endret merking som følge av endring i sammensetning eller endret klassifisering. Det vil imidlertid fremdeles være et problem for framstilling av bruksutviklingen at produkter, som har vært i bruk en stund, endelig blir registrert i Produktregisteret. For å løse dette, kan det være en mulighet at deklareringskjemaene får et felt hvor deklaranten kan angi hvor lenge produktet har vært på markedet. SSB kan dermed gjøre tilbakegående analyser.

Det anbefales videre at Produktregisteret legger til rette registeret slik at koblingen mellom produkter og R-setninger opprettes også for årene før 2001. Disse dataene ligger i Produktregisteret, men i dag på en utilgjengelig form. Ved å gjennomføre et prosjekt for å hente frem disse koblingene vil datagrunnlaget for tidligere år bli betraktelig bedre.

Ut fra erfaringen fra dette arbeidet er det mulig å videreføre kjemikaliestatistikken til andre produktgrupper slik at metoden benyttet her kan danne basis for å utarbeide en fullstendig indikator som dekker alle produkter og bransjer som omfattes i Produktregisteret. Det kan videre være mulig i større grad å fokusere på stoffene i produktene og kartlegge utviklingen i bruk av prioriterte helse- og miljøfarlige stoffer. Mulige innfallsvinkler er å fordele på bransjer, anvendelsesområder, produktgrupper og fareklasser. En videre metodeutvikling der man korrigerer for råstoff bør være mulig. Slik kan man unngå dobbeltregistreringer som skyldes at stoffer både kan være deklarerert som råstoff og som komponent i produsert produkt.

En videreutvikling bør også være å definere vektfactorer som kan vekte de ulike gruppene. Det vil si at CMR teller mer enn akutt giftig, som igjen teller mer enn kroniske effekter osv. Det vil imidlertid være vanskelig å definere disse vektfactorene på en objektiv måte.

I tillegg er det ønskelig at produkter innenfor kosmetikk og plantevernmidler blir inkludert i arbeidet. Opplysninger knyttet til disse produktene ligger i dag hos henholdsvis Statens Næringsmiddeltilsyn (SNT) og Statens Landbrukstilsyn (SLT). Selv om kosmetikkregisteret ikke inneholder opplysninger om sammensetningen av de kosmetiske produktene og ikke innehar merkeklassifisering, vil det allikevel være nyttig å føre statistikk over forbruk av ulike kosmetiske produkter i Norge. Disse dataene kan videre sammenlignes med kosmetikkdata fra SSB. Når det gjelder plantevernmidler foreligger det opplysninger om

sammensetning og volum hos Statens Landbrukstilsyn. Det er derfor ønskelig med et samarbeid med SLT og SNT slik at plantevernmidler og kosmetikk kan inkluderes i kjemikaliestatistikken.

Referanser

Rypdal, K. (1995): *Løsemiddelbalanse for Norge. Utslipp, forbruk og metode*, Rapport 95:02, Statens forurensningstilsyn.

Brunvoll, F., K. Rypdal and B. Tornsjø (2000): *Indicators of hazardous chemicals - review and recommendations for future work*. TemaNord 2000:574.

Gundersen, G. I., O. Rognstad og L. Solheim (2002): *Bruk av plantevernmidler i jordbruket i 2001*, Rapporter 2002/32, Statistisk sentralbyrå.

SSB (1994): *Standard for næringsgruppering*, NOS C-182, Statistisk sentralbyrå, Oslo.

SSB (2000): *Varehandelsstatistikk*, NOS C 725, Statistisk sentralbyrå, Oslo.

SSB (2001): *Statistisk varefortegnelse for utenrikshandelen 2001*, NOS C 641, Statistisk sentralbyrå, Oslo.

Stortingsmelding nr 24 (2000-2001).

Vedlegg 1 Liste over R-setninger

R1	Ekspløsjonsfarlig i tørr tilstand.
R2	Ekspløsjonsfarlig ved støt, gnidning, ild eller andre antennelseskilder.
R3	Meget ekspløsjonsfarlig ved støt, gnidning, ild eller andre antennelseskilder.
R4	Danner meget følsomme ekspløsjonsfarlige metallforbindelser.
R5	Ekspløsjonsfarlig ved oppvarming.
R6	Ekspløsjonsfarlig ved og uten kontakt med luft.
R7	Kan forårsake brann.
R8	Brannfarlig ved kontakt med brennbare stoffer.
R9	Ekspløsjonsfarlig ved blanding med brennbare stoffer.
R10	Brannfarlig.
R11	Meget brannfarlig.
R12	Ekstremt brannfarlig.
R14	Reagerer voldsomt med vann.
R15	Reagerer med vann under dannelse av ekstremt brannfarlige gasser.
R16	Ekspløsjonsfarlig ved blanding med oksiderende stoffer.
R17	Selvantennelig i luft.
R18	Ved bruk kan brennbare damper/ekspløsjonsfarlige damp-luft-blandinger dannes.
R19	Kan danne ekspløsjonsfarlige peroksider.
R20	Farlig ved innånding.
R21	Farlig ved hudkontakt.
R22	Farlig ved svelging.
R23	Giftig ved innånding.
R24	Giftig ved hudkontakt.
R25	Giftig ved svelging.
R26	Meget giftig ved innånding.
R27	Meget giftig ved hudkontakt.
R28	Meget giftig ved svelging.
R29	Ved kontakt med vann utvikles giftig gass.
R30	Kan bli meget brannfarlig under bruk.
R31	Ved kontakt med syre utvikles giftig gass.
R32	Ved kontakt med syre utvikles meget giftig gass.
R33	Kan opphopes i kroppen ved gjentatt bruk.
R34	Etsende.
R35	Sterkt etsende.
R36	Irriterer øynene.
R37	Irriterer luftveiene.
R38	Irriterer huden.
R39	Fare for alvorlig varig helseskade.
R40	Mulig fare for kreft.
R41	Fare for alvorlig øyeskade.
R42	Kan gi allergi ved innånding.
R43	Kan gi allergi ved hudkontakt.
R44	Ekspløsjonsfarlig ved oppvarming i lukket rom.
R45	Kan forårsake kreft.
R46	Kan forårsake arvelige skader.
R48	Alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning.
R49	Kan forårsake kreft ved innånding.
R50	Meget giftig for vannlevende organismer.
R51	Giftig for vannlevende organismer.

R52	Skadelig for vannlevende organismer.
R53	Kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet.
R54	Giftig for planter.
R55	Giftig for dyr.
R56	Giftig for jordlevende organismer (jordbunnsorganismer).
R57	Giftig for bier.
R58	Kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i miljøet.
R59	Farlig for ozonlaget.
R60	Kan skade forplantningsevnen.
R61	Kan gi fosterskader.
R62	Mulig fare for skade på forplantningsevnen.
R63	Mulig fare for fosterskade.
R64	Kan skade barn som får morsmelk.
R65	Farlig: kan forårsake lungeskade ved svelging.
R66	Gjentatt eksponering kan gi tørr eller sprukket hud.
R67	Damp kan forårsake dødsighet og svimmelhet.
R68	Mulig fare for varig helseskade.
R14/15	Reagerer voldsomt med vann under dannelse av ekstremt brannfarlige gasser.
R15/29	Reagerer med vann under dannelse av giftige og ekstremt brannfarlige gasser.
R20/21	Farlig ved innånding og hudkontakt.
R20/22	Farlig ved innånding og svelging.
R20/21/22	Farlig ved innånding, hudkontakt og svelging.
R21/22	Farlig ved hudkontakt og svelging.
R23/24	Giftig ved innånding og hudkontakt.
R23/25	Giftig ved innånding og svelging.
R23/24/25	Giftig ved innånding, hudkontakt og svelging.
R24/25	Giftig ved hudkontakt og svelging.
R26/27	Meget giftig ved innånding og hudkontakt.
R26/28	Meget giftig ved innånding og svelging.
R26/27/28	Meget giftig ved innånding, hudkontakt og svelging.
R27/28	Meget giftig ved hudkontakt og svelging.
R36/37	Irriterer øynene og luftveiene.
R36/38	Irriterer øynene og huden.
R36/37/38	Irriterer øynene, luftveiene og huden.
R37/38	Irriterer luftveiene og huden.
R39/23	Giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved innånding.
R39/24	Giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved hudkontakt.
R39/25	Giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved svelging.
R39/23/24	Giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved innånding og hudkontakt.
R39/23/25	Giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved innånding og svelging.
R39/24/25	Giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved hudkontakt og svelging.
R39/23/24/25	Giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved innånding, hudkontakt og svelging.
R39/26	Meget giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved innånding.
R39/27	Meget giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved hudkontakt.
R39/28	Meget giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved svelging.
R39/26/27	Meget giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved innånding og hudkontakt.
R39/26/28	Meget giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved innånding og svelging.
R39/27/28	Meget giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved hudkontakt og svelging.
R39/26/27/28	Meget giftig: fare for alvorlig varig helseskade ved innånding, hudkontakt og svelging.
R42/43	Kan gi allergi ved innånding og hudkontakt.
R48/20	Farlig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved innånding.

R48/21	Farlig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved hudkontakt.
R48/22	Farlig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved svelging.
R48/20/21	Farlig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved innånding og hudkontakt.
R48/20/22	Farlig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved innånding og svelging.
R48/21/22	Farlig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved hudkontakt og svelging.
R48/20/21/22	Farlig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved innånding, hudkontakt og svelging.
R48/23	Giftig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved innånding.
R48/24	Giftig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved hudkontakt.
R48/25	Giftig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved svelging.
R48/23/24	Giftig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved innånding og hudkontakt.
R48/23/25	Giftig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved innånding og svelging.
R48/24/25	Giftig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved hudkontakt og svelging.
R48/23/24/25	Giftig: alvorlig helsefare ved lengre tids påvirkning ved innånding, hudkontakt og svelging
R50/53	Meget giftig for vannlevende organismer; kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet.
R51/53	Giftig for vannlevende organismer: kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet.
R52/53	Skadelig for vannlevende organismer: kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet.
R68/20	Farlig: mulig fare for varig helseskade ved innånding.
R68/21	Farlig: mulig fare for varig helseskade ved hudkontakt.
R68/22	Farlig: mulig fare for varig helseskade ved svelging.
R68/20/21	Farlig: mulig fare for varig helseskade ved innånding og hudkontakt.
R68/20/22	Farlig: mulig fare for varig helseskade ved innånding og svelging.
R68/21/22	Farlig: mulig fare for varig helseskade ved hudkontakt og svelging.
R68/20/21/22	Farlig: mulig fare for varig helseskade ved innånding, hudkontakt og svelging.

Vedlegg 2 Produkter hentet fra SSBs utenrikshandel- og produksjonsstatistikk

Varenummer	PRODCOM nr.	Varebetegnelser
Maling / lakkprodukter		
32081000	24301225 / 24301229	Malinger og lakker på basis av polyestere, dispergerte el oppløste i ikke-vandig medium
32082000	24301230 / 24301250	Malinger og lakker på basis av acryl- el vinylpolymerer, dispergerte el oppløste i ikke-vandig medium
32089000	24301270 / 24301290	Malinger og lakker unnt på basis av polyestere, akryl- el vinylpolymerer, dispergerte el oppløste i ikke-vandig medium
32091000	24301150	Malinger og lakker på basis av akryl- el vinylpolymerer, dispergerte el oppløste i vandig medium
35069100	24621080	Klebmidler på basis av gummi el plast (heru kunstharpiks)
35069900	24621095	Tilberedt lim o a andre tilberedte klebmidler, i.e.n.
Rengjøringsmidler		
34011110	24513120	Såpe og org overflateaktive stoffer og prep, i form av stenger, blokker, støpte stykker el figurer, til toalettbruk
34011120	24513120	Papir, vatt, filt og fiberduk, impregnert, bestrøket el belagt med såpe el rengjøringsmiddel til toalettbruk
34011910	24513150-24513159	Såpe og org overflateaktive stoffer og prep, i form av stenger, blokker, støpte stykker el figurer, unnt toalettsåpe
34011920	24513150-24513159	Papir, vatt, filt og fiberduk, impregnert, bestrøket el belagt med såpe el rengjøringsmiddel, unt til toalettbruk
34012010	24513173	Grønnsåpe
34012020	Har ikke eget prodcom. nr	Såpe i annen form til toalettbruk (heru parfymert såpepulver)
34012090	24513179	Såpe; organiske, overflateaktive produkter og preparater i.e.n.
34013000	Ingen prod.com.nr funnet	Organiske overflateaktige prod og prep for vask av huden, i flytende el kremaktig form og i pkn for detaljsalg med/uten innhold av sepe
34021100	24512020	Organiske overflateaktive stoffer, anionaktive, også i pkn for detaljsalg
34021200	24512030	Organiske overflateaktive stoffer, kationaktive, også i pkn for detaljsalg
34021300	24512050	Organiske overflateaktive stoffer, ikke-ionogene, også i pkn for detaljsalg
34021900	24512090	Organiske overflateaktive stoffer, unnt anion-, kationaktive og ikke-ionogene, også i pkn for detaljsalg
34022011	24513230	Overflateaktive preparater, i pkn for detaljsalg
34022012	Er inkludert i prod.com 24513230	Tøyvaskemidler og bløtlegningsmidler i pkn for detaljsalg
34022013	Er inkludert i prod.com 24513230	Maskinoppvaskmidler i pkn for detaljsalg
34022014	Er inkludert i prod.com 24513230	Oppvaskmidler unnt maskinoppvaskmidler, i pkn for detaljsalg
34022019	Er inkludert i prod.com 24513230	Vaske-, vaskehjelpe- og rengjøringsmidler i.e.n., i pkn for detaljsalg
34022090	24513250 - 59	Vaske-, vaskehjelpe- og rengjøringsmidler i.e.n., i pkn for detaljsalg, uten innh av såpe el overflateaktive stoffer
38099101	24664570-24664573	Skyllmidler (mykgjøringsmidler), til tekstilindustrien, også til husholdningsbruk
34051000	24514330-35-37	Pusse- og polermidler o.l. preparater for skotøy el lær
34052000	24514350-55-57	Pusse- og polermidler o.l. preparater for vedlikehold av tremøbler, tregulv el andre trevarer
34053000	24514370-79	Pusse- og polermidler o.l. preparater for karosserier, unnt metallpussemidler
34054000	24514400	Skurepulver og -pasta o a skuremidler
Kosmetikk		
33030011	24521150	Parfymmer, alkoholholdig
33030012	24521150	Toalett vann, alkoholholdig
33030090	24521170	Parfymmer og toalett vann, ikke alkoholholdig
33041000	24521250	Sminke for leppene
33042000	24521270	Sminke for øynene
33043000	24521300 / 24521303 / 24521305	Preparater for manikyr og pedikyr

33049100	24521400	Pudder også sammenpresset
33049910	24521500-24521509	Hudkrem og hudolje (unnt legemidler)
33049990	24521500-24521509	Skjønnhetspleieprodukter til sminking og hudpleie, unnt leppe-, øyesminke, manikyr-, pedikyrprep, hudkrem, -olje og pudder
33051000	24521630 / 24521635 / 24521639	Hårsjampo
33052000	24521650	Preparater til permanentbehandling
33053000	24521670	Hårlakk
33059000	24521700 - 24521709	Hårpleieprodukter unnt sjampo, permanentpreparater, hårlakk
33061000	24521850	Tannpasta, tannpulver o.l. tannpleiemidler
33069000	24521890	Munn- og tannhygienepreparater, heru pasta og pulver for festing av tannproteser, unnt tannpleiemidler
33071000	24521930 / 24521935 / 24521937	Preparater til bruk før, under og etter barbering
33072000	24521950	Kroppsdeodoranter og antiperspiranter
33073000	24521970	Parfymert badesalt o a badepreparater
33074100	24514100	'Agarbatti' o a velluktende preparater som er virksomme ved brenning
33074900	24514100	Preparater for romparfymering el romdeodorisering, unnt preparater som er virksomme ved brenning
33079000	24521990 - 24521999	Hårfjerningsmidler, parfyme, kosmetikk- og toalettpreparater, i.e.n.

Vedlegg 3 Forbruk av produkter registrert i PR. 1999-2001. Tonn

	1999	2000	2001	Prosentvis endring 1999-2001
I alt	36 802,2	38 227,9	39 911,9	9
<i>Gruppe 1-5</i>	1 913,2	1 839,9	1 912,9	0
1 CMR	354,8	85,8	128,3	-64
2 Akutt	1,5	0,15	0,7	-52
3 Kronisk	13,9	20,5	17,2	24
4 Allergi	1 542,8	1 733,1	1 761,2	14
5 Miljø	0,15	0,3	0,02	-87
<i>Gruppe 6</i>	34 889	36 388	37 999	9
6.1 Helseskadelig (YL-merket)	18 271	18 346	18 842	3
6.2 Helseskadelig (andre)	8 842	10 473	11 852	34
6.3 Etsende	1 699	1 640	1 641	-3
6.4 Irriterende	6 077	5 929	5 664	-7

Vedlegg 4 Forbruk av rengjøringsmidler hentet fra SSBs offisielle statistikk. Tonn

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	Prosentvis endring
Såpe	7128	8020	7520	7883	7405	9567	9968	40
Allmenne rengjøringsmidler	21843	22548	27157	24559	24563	29644	28790	32
Vaskemidler	70076	73296	56795	55507	57720	58912	66526	-5
Skyllmidler (tekstil)	3600	486	895	174	368	152	90	-98

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

2003/1	G. Dahl: Arbeidsmarkedstiltak blant sosialhjelpsmottakere. 25s.	2003/16	I. Kvalstad: SEDA - Sentrale data fra allmennlegetjenesten. Teknisk dokumentasjon. 136s.
2003/2	C. Nordseth og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport . Pensjonsgivende inntekt, 1992-2000. Omsorgspoeng, 1992-1998. 25s.	2003/17	K.I. Bøe og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Statsansatte. 1992-2000. 28s.
2003/3	B. Otnes: Tidsbruk blant uførepensjonister med barn. 56s.	2003/18	C. Nordseth og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Inntekt og formue, 1992-2000. 42s.
2003/4	L.H. Thingstad: Endringer i lov om merverdiavgift i 2001. Konsekvenser for terminvise og kvartalsvise omsetningsstatistikker. 81s.	2003/19	A. Rolland (red.): Borger- og brukerundersøkelser i en modernisert offentlig sektor. 112s.
2003/5	Y. Bergstrøm, J.H. Wang, S. Bakke og G. Haraldsen: Dokumentasjon og veiledning for implementering av Web-skjema i SSBs Web-portal. Utvikling av et rapporteringssystem via Internett for kvartalsvis investeringsstatistikk og detaljomsetningsindeksen innenfor rammen av IDUN-prosjektet. 69s.	2003/20	A-K.Brændvang, E. Evensen, P. Løkkevik og H. Sande Olsen: Næringene hotell, restaurant og samferdsel. Dokumentasjon av beregningene i nasjonalregnskapet. 53s.
2003/6	T. Dahle, A.K. Johnsen og D. Roll-Hansen: Utvikling av informasjonsmaterieil til undersøkelsen som livserfaring og leseforståelse (Adult Literacy and Life Skills Survey - ALL) ved hjelp av fokusgrupper. 39s.	2003/21	I. Håland, T. Köber og S.Lyby: Kvalitetssikring av driftsrutinene AKU. 14s.
2003/7	H.C. Hougen og G.E. Wangen: WHO's Vekststudie av sped- og småbarn. Dokumentasjonsrapport. 12s.	2003/22	H. Hartvedt og E. Frisvoll: Kobling av adresseregistrene i DSF og GAB 2002. Dokumentasjon av samsvar og avik. 34s.
2003/8	T. Smith: Vann- og avløpsgebyrer- en gjennomgang av kommunenes praksis. 65s.	2003/23	A. Akselsen og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Stønader til enslig forsørger. 1992-2001. 46s.
2003/9	T.M. Normann: Omnibusundersøkelsen november/desember 2002. Dokumentasjonsrapport. 51s.	2003/24	C. Nordseth og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Foreløpig uførestønad. 1992-2001. 39s.
2003/10	E.Engelien og M. Steinnes: Tilgang til friluftsområder - metode og resultater 2002. 59s.	2003/25	S. Derakhshanfar og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Økonomisk sosialhjelp. 1992-2001. 35s.
2003/11	Y. Dyvi: Virkningsberegninger på MODAG. 66s.	2003/26	A. Akselsen, S. Lien og T. Sandnes: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Pensjoner. Grunn og hjelpestønader. 1992-2001. 113s.
2003/12	A.K Johnsen og T.M. Normann: Evaluering av informasjonstiltak og Internetttilbud i Folke- og bolig tellingen 2001. Dokumentasjonsrapport. 30s.	2003/27	E. Eng Eikebak og R. Johannessen: Forventningsindikator - konsumprisene. November-mai 2003. 17s.